

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Перемога у війні з Російською Федерацією не поверне Україну в довоєнний час. Після перемоги потрібно буде будувати нову економіку країни, яка має бути сильнішою і стабільнішою довоєнної. В умовах війни та післявоєнної розбудови забезпечення високої якості повинно стати національною ідеєю, що дозволить швидко відновити економіку України. Для цього якість бізнес-процесів та продукції повинна бути високою. Сучасна тенденція ринкової економіки: якісний товар повинен бути зроблений таким і тільки таким способом, який виправданий економічно, екологічно і соціально. Принципи Індустрії 5.0 є актуальними для України, які потрібно швидко та повсюдно впроваджувати, так як вивести економіку на рівень розвинутих країн за принципами Індустрії 3.0 чи навіть Індустрії 4.0 не вийде, адже в Україні внаслідок війни багато руйнувань, втрат людських та інших ресурсів.

У міжнародних стандартах ISO 9000: 2015 [2] наведено визначення якості як ступеня, до якого сукупність власних характеристик об'єкта задовольняє вимоги. Поняття «якість» має багато аспектів. У сучасних умовах науково-технічного прогресу роль технічного та технологічного аспекту поступово зменшується, тоді як економічного, соціального, екологічного, морального зростає.

У процесі дослідження розглянуто розвиток підходів до управління якістю в історичному аспекті в контексті промислових революцій та зведено до табл. 1. Інформація про перехід світу на принципи Індустрії 5.0 почала поширюватися у 2017 році. Європейська комісія розпочала роботу над відповідними документами у 2021 році. Індустрія 5.0 – це концепція, яка прагне поєднати людські здібності, передові технології та турботу про екологію. Індустрія 5.0 прагне повернути людські, соціальні та екологічні аспекти у виробництво. Індустрія 5.0 не замінює Індустрію 4.0, а покращує і доповнює її, додаючи цілі сталого розвитку, стійкості та «зеленого переходу» [5].

Індустрія 5.0 дає можливість для підприємств стати стійкішими, гнучкішими та адаптованішими шляхом удосконалення ланцюгів постачань та підвищення корпоративної соціальної відповідальності. Цілі Індустрії 5.0: швидке реагування на соціальні та економічні виклики, як от пандемія чи воєнні дії; «зелене виробництво», шлях до циркулярної економіки; розширення корпоративної відповідальності до ланцюгів доданої вартості; зміцнення бази науково-технічних інновацій; вдосконалення системи освіти та впровадження нового економічного мислення [5].

В управлінні якістю відбувається етап екологізації та цифровізації всеосяжного управління якістю. Перемогу конкурентній боротьбі та сталий розвиток можуть мати підприємства, які забезпечили системне управління якістю, що дає змогу випускати якісні, екологічно безпечні вироби в етичний спосіб, а також змогли екологізувати, цифровізувати та гуманізувати процес проєктування, виробництва та реалізації продукції, що випускається, або послуг, що надаються. Роль людського ресурсу в управлінні Якістю 5.0 є першорядною.

Якість 5.0 не відмінює а доповнює Якість 4.0 і є поєднанням всеосяжного управління якістю з концепцією сталого розвитку, в основі якого знаходиться триєдинство економічної,

екологічної та соціальної сфер. Важливою також є цифровізація діяльності, так як це визначальна тенденція розвитку людської цивілізації. На сьогоднішній день цифрові технології є обов'язковою складовою бізнес-процесів та формують сучасні моделі та механізми управління підприємством.

Таблиця 1

Управління якістю в контексті промислових революцій

Промислові революції	Період	Особливості революції	Якість	Інструменти менеджменту якості
Індустрія 1.0	Друга половина 18 ст. - упродовж XIX ст.	Виробництво на основі механізації та використання енергії пари та води	Якість 1.0	Відбраковка продукції Використання прохідних і непрохідних калібрів, верхньої та нижньої межі допусків.
Індустрія 2.0	Кінець XIX - початок XX ст.	Використання електроенергії Потокове виробництво	Якість 2.0	Контроль якості продукції Контрольні карти В. Шухарта, статистичні методи управління якістю
Індустрія 3.0	З 1980-х - перші десятиліття XXI століття;	Виробництво на основі ІТ-технологій та автоматизації	Якість 3.0	Управління якістю з використанням міжнародних стандартів ISO 9000, всеосяжне управління якістю, премії з якості
Індустрія 4.0	2010 - 2021	Виробництво на основі кіберфізичних систем, роботизації, сталий розвиток	Якість 4.0	Всеосяжне управління якістю, сталий розвиток, система управління якістю бізнес-процесів на принципах сталого розвитку, екологізація якості
Індустрія 5.0	2021 і по теперішній час	Виробництво, яке поєднує людські здібності, передові технології та турботу про екологію.	Якість 5.0	Всеосяжне управління якістю у контексті сталого розвитку, екологізація якості, цифровізація діяльності, людиноцентричний підхід

Джерело: розроблено автором

Отже, для післявоєнного відновлення економіки України якість повинна стати національною ідеєю. Управління якістю в умовах Індустрії 5.0 має бути людиноцентричним та еколого-економічним. Проходить зрощування управління якістю з методами екологізації виробництва та цифровізації діяльності, що дає змогу виробити якісну продукцію в прозорий і етичний спосіб та задовольнити вимоги всіх стейкхолдерів.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко С.М., Свиринюк О.В. *Аналіз сучасних стратегій конкуренції*. Збірник наукових праць. Київ: КНУТД, 2014. URL: https://en.knutd.edu.ua/publications/pdf/Ukrainian_editions/Bondarenko2015060407.pdf (дата звернення 25.09.2024)
2. ДСТУ ISO 9000:2015 Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів. (ISO 9000:2015 IDT . Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 45 с.
3. Касич А.О., Бондаренко С.М. Рециклінг як сфера реалізації державного-приватного партнерства та інструмент забезпечення цілей сталого розвитку. *Причорноморські економічні студії*. 2022. № 76. URL: http://bses.in.ua/journals/2022/76_2022/27.pdf
4. Про Індустрію 5.0 – чому це стає актуальним для України URL: <https://www.industry4ukraine.net/publications/pro-industriyu-5-0-chomu-cze-staye-aktualnym-dlya-ukrayiny/> (дата звернення 25.09.2024)
5. Що таке Індустрія 5.0 та як вона може допомогти у повоєнній відбудові URL: <https://gre4ka.info/novyny/74858-shcho-take-industriia-5-0-ta-iak-vona-mozhe-dopomohty-u-povoienanii-vidbudovi/> (дата звернення 25.09.2024)